

علوم و فنون ادبی

۱- رباعی زیر در چه سالی و با چه محتوایی سروده شده است؟

«کس نیست که تا بر وطن خود گرید
دی بر سر مرده‌ای دو صد شیون بود
بر حال تباه مردم بد گرید
امروز یکی نیست که بر صد گرید»

(۱) قتل عام مردم کشور به دست مغولان - ۶۳۳ هجری

(۲) حمله مغولان به مناطق مرزی - ۶۳۵ هجری

(۳) کشته شدن مردم توسط خلیفه عباسی برای استقرار حکومت مرکزی - ۶۳۳ هجری

(۴) هجوم وحشیانه تیمور به منطقه اصفهان - ۶۳۵ هجری

۲- از میان مجموعه آثار زیر، چند اثر منثور است؟

«موش و گربه - مرصادالعباد - بوستان - خداوندنامه - منشآت - نفحات الانس - اخلاق الاشراف - صد پند - جمشید و خورشید»

(۱) دو

(۲) سه

(۳) چهار

(۴) پنج

۳- کدام بیت از مضامین فکری سبک عراقی نیست؟

(۱) در ازل پرتو حسنت ز تجلی دم زد

(۲) شبی چون شبه روی شسته به قیبر

(۳) چشم دل باز کن که جان بینی

(۴) غم‌هاش همه شادی بندش همه آزادی

عشق پیدا شد و آتش به همه عالم زد

نه بهرام پیدا نه کیوان نه تیر

آن چه نادیدنی است آن بینی

یک دانه بدو دادی صد باغ مزید آمد

۴- کدام یک از گزاره‌های زیر نادرست است؟

(۱) مکتب وقوع که نتیجه چاره‌اندیشی شاعران برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید بود و بازتاب طبیعی محیط اجتماعی قرن دهم بود.

(۲) در نثر دوره عراقی تتبع در بین علما کم شد و انحطاط فکری این دوره را فرا گرفت.

(۳) در قرن هفتم قصیده و غزل که زبان دل و عشق بودند، گسترش یافتند و مثنوی برای ظهور عاطفه، اخلاق و عرفان پا به میدان گذاشت.

(۴) فراوانی زهد ستایی و وعظ و اندرز در شعر، رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی، رواج حس دینی، گسترش عرفان و تصوف همه از ویژگی‌های فکری شعر سده‌های پنجم و ششم است.

۵- متن زیر برگزیده‌ای از کدام اثر ادبی است و مربوط به کدام دوره است؟

«پس عبدالمطلب گفت که ایها الملک، من خداوند اشترم نه خداوند خانه و مر این خانه را خداوندی هست و او خود خانه خود را نگاه دارد.»

(۱) قابوس‌نامه - دوره غزنوی

(۲) کشف‌المحجوب - دوره غزنوی

(۳) کیمیای سعادت - دوره سلجوقی

(۴) ترجمه تفسیر طبری - دوره سامانی

۶- همه موارد زیر از ویژگی‌های فکری شعر انقلاب اسلامی است، به جز:

(۱) روی آوردن به مفاهیم انتزاعی در شعر این دوره آشکار است.

(۲) شاعران به مضامین اسلامی به ویژه فرهنگ عاشورایی روی آوردند.

(۳) روح حماسه در بعد آسمانی آن، در مثنوی‌های این دوره غلبه دارد.

(۴) فرهنگ دفاع مقدس یکی از اصلی‌ترین دورن مایه‌های شعر این دوره است.

۷- کدام مورد از دیدگاه تاریخ ادبیات، «غلط» است؟

(۱) فرخی یزدی، تحت تأثیر شاعران گذشته، به ویژه خاقانی و حافظ بود و آشنایی با این شاعر طبع وی را شکوفا ساخت.

(۲) ایرج میرزا، در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. در طنز و هجو و هزل، چیره‌دست بود.

(۳) ادیب‌الممالک فراهانی، فعالیت اصلی‌اش روزنامه‌نگاری بود. سردبیر روزنامه مجلس را به عهده داشت. در قصیده بیشتر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرد.

(۴) بهار، با زبان حماسی و در سبک خراسانی شعر می‌سرود. از او در جایگاه پژوهشگر، آثاری مانند تاریخ تطوّر نظم فارسی، سبک‌شناسی و ... به جای مانده است.

۸- با توجه به ابیات زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«پیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت
شب مانده بود و جرئت فردا شدن نداشت»

بسیار بود دود در آن برزخ کبود
اما دریغ زهره دریا شدن نداشت»

(۱) پایه‌های آوایی این ابیات را می‌توان به دو شکل جدا کرد.

(۲) شاعر در این ابیات بیش‌تر به صراحت بیان روی آورده و از تمثیل و نمادگرایی کم‌تر بهره گرفته است.

(۳) قاعده قافیه در این ابیات «۱» است.

(۴) روی آوردن به مفاهیم انتزاعی و گرایش به خیال‌بندی در ابیات دیده می‌شود.

۹- قاعده قافیه در کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) نوروز جوان کرد به دل پیر و جوان را
 (۲) دیگر به کار ناید رطل و سبو مرا
 (۳) بازآ بازآ هر آن چه هستی بازآ
 (۴) مستی و عشق از ازل پیشه و آیین ماست

۱۰- در همه ابیات زیر چنانچه حروف الحاقی حذف شود، قافیه نادرست است؛ به جز:

- (۱) ز مهتر به سال ار چه من کهترم
 (۲) بستهام از جهانیان بر دل تنگ من دری
 (۳) گو نباشد شمع بر خاک این به خون آغشته را
 (۴) گفت پیغمبر علی را کای علی

۱۱- نشانه‌های هجایی مصراع اول بیت زیر، پس از احتساب اختیارات شاعری در کدام گزینه درست نشان داده شده است؟

- «من به زبان اشک خود می‌دهمت سلام و تو
 (۱) -U-U-UU--U-U-UU-
 (۲) -UU--UU--UU--UU-
 (۳) -UU--U-U-UU--UU-
 (۴) UU-U-UU--U-U-UU-»

۱۲- وزن کدام بیت دوری یا دولختی نیست؟

- (۱) ای زلف تو کمندی، ابروی تو کمائی
 (۲) آب رخ گل بریخت لاله‌ی رخسار تو
 (۳) ساقی و مطرب و می جمله مهیاست ولی
 (۴) در خفیه همی نالم، وین طرفه که در عالم

۱۳- در کدام بیت، همه اختیارات «فاعلاتن به جای فعلاتن و ابدال» دیده می‌شود؟

- (۱) دسست در داممن مولا زد در
 (۲) نوروز جوان کرد به دل پیر و جوان را
 (۳) روز وصل دوستداران ییاد ییاد
 (۴) کیست که پیغام من به شهر شروان برد

۱۴- پایه‌های آوایی کدام بیت را می‌توان به دو شکل جدا کرد؟

- (۱) نزد ما موج حباب و قطره و دریا یکی است
 (۲) هوای باطل دنیا عجب فسون‌سازی است
 (۳) حضوری گر همی خواهی از او غایب مشو حافظ
 (۴) بی‌درد طلب مهرهی خضر و بال است

۱۵- نام بحر عروضی کدام بیت نادرست است؟

- (۱) صوفی ابن الوقت باشد ای رفیق
 (۲) بمردم در این موج دریای خون
 (۳) بشووی اوراق اگر هم درس مایی
 (۴) هر شب کواکب کم کنند از روزی ما پاره‌ای
- نیست فردا گفتن از شرط طریق (بحر رمل مسدس محذوف)
 کز او کس نبرده است کشتی برون (بحر متقارب مثنی محذوف)
 که علم عشق در دفتر نباشد (بحر هزج مثنی سالم)
 هر روز گردد تنگ‌تر سوراخ این غربال‌ها (بحر رجز مثنی سالم)

۱۶- وزن بیت زیر کدام است؟

- «دور از تو گرچه ز آتش دل در جهنم
 (۱) مفعول مفاعیل مفعول مفاعیل
 (۲) دارم طمع که روضه رضوان من شوی»
 (۳) مفاعیل فعلاتن مفاعیل فعلن
 (۴) مستفعّلن مفاعیلن مستفعّلن فعلن
 (۴) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

۱۷- اختیارات شاعری بیت زیر در کدام گزینه دیده می‌شود؟

«امروز که دستگاه داری و توان بیخی که بر سعادت آرد بنشان»

- (۱) آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن - بلند بودن هجای آخر - حذف همزه
(۲) قلب - ابدال - تغییر کمیت مصوت (کوتاه تلفظ کردن مصوت کوتاه)
(۳) آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن - قلب - بلند بودن هجای پایانی
(۴) ابدال - تغییر کمیت مصوت (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه) - حذف همزه

۱۸- وزن کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- (۱) تا به گفتار در آمد دهن شیرینت
(۲) گر به خون تشنه‌ای اینک من و سر باکی نیست
(۳) تو دستگیر شو ای خضر پی خجسته که من
(۴) پیرهن می بدرم دم به دم از غایت شوق

۱۹- در بیت زیر، شاعر چند بار از اختیار شاعری بهره برده است؟

«تا یقین آینه حال زدود»
(۱) پنج (۲) چهار (۳) شش (۴) هفت

۲۰- مجاز مشخص شده در کدام بیت نادرست است؟

- (۱) محتاج قصه نیست گرت قصد خون ماست
(۲) گر تو سر ما بی‌سر و سامان داری
(۳) به دیناری چو خر در گل بمانند
(۴) چو آشامیدم این پیمان را پاک

۲۱- در همه ابیات هر دو آرایه ایهام تناسب و تضاد دیده می‌شود، به جز:

- (۱) شور عشق از پرده دل عاقبت بیرون فتاد
(۲) می‌روم زمین شهر و در دل مهر ماهی می‌برم
(۳) گفتار تلخ از آن لب شیرین چو شکر است
(۴) هر تیر که از چشم چو بادام تو جست

۲۲- آرایه‌های بیت زیر کدام‌اند؟

«غلام آن لب ضحاک و چشم فتانم»

- (۱) جناس همسان - استعاره مکنیه - تلمیح - لف و نشر مرتب
(۲) جناس همسان - استعاره مصرحه - حسن تعلیل - جناس ناهمسان
(۳) لف و نشر مرتب - استعاره مصرحه - حسن تعلیل - جناس ناهمسان
(۴) تشبیه - اغراق - ترصیح - استعاره مکنیه

۲۳- آرایه‌های مقابل کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) رسم بد عهدی ایام چو دید ابر بهار
(۲) فلک در خاک می‌غلتید از شرم سرافرازی
(۳) بر سرو قامت گل و بادام روی و چشم
(۴) میان گریه می‌خندم که چون شمع اندرین مجلس

۲۴- آرایه‌های «اسلوب معادله - حس آمیزی - ایهام تناسب - تضمین - استعاره» به ترتیب در کدام ابیات دیده می‌شود؟

- الف) چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت
ب) بتان چین و ترک و روم و بربر
پ) دل ز شبنم می‌برد خواهی نخواهی آفتاب
ت) به زبان چرب ای جان بنواز جان ما را
ث) تنم چو موی شد از عشق و خرم آری

- (۱) ب - پ - ت - ث - الف (۲) ت - پ - الف - ث - ب (۳) ت - الف - ب - پ - ث (۴) پ - ت - ث - الف - ب

۲۵- در کدام گزینه تعداد استعاره‌های مصرّحه بیش‌تر است؟

- (۱) بر گل از سنبل نگارم دام مادام آورد
- (۲) لب بیستم ز سخن ای گل خندان که مباد
- (۳) گل‌ها همه سر ز خاک بیرون کردند
- (۴) از صدف ریزد گهر وز پسته دُر آید برون

تا چو صیّادان دلم را پای در دام آورد
مردمان بوی تو یابند ز رنگ سختم
آلّا گل من که سر فرو برد به خاک
چون شود گرم تکلم لعل خندان شما

۲۶- مفهوم «بی‌توجهی معشوق، انابت و تضرّع، طلب جلوه‌گری، وفاداری» به ترتیب، در کدام ابیات آمده است؟

- (الف) در بزم ز رخسار دو صد شمع برافروز
- (ب) تا گنج غمت در دل ویرانه مقیم است
- (پ) پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ولی
- (ت) اشک سحر زداید از لوح دل سیاهی

- (۱) پ - ت - الف - ب (۲) پ - ت - ب - الف

۲۷- انتساب کدام بیت به سراینده مقابل آن، نادرست است؟

- (۱) الا یسا خیمگی، خیمه فروهسل
- (۲) گل بخندید و باغ شد پدرام
- (۳) صبر بر جور فلک کن تا برآیی روسفید
- (۴) ای بی‌نشان محض، نشان از که جویمت؟

که پیشاهنگ، بیرون شد ز منزل (منوچهری)
ای خوشا این جهان، بدین هنگام (رودکی)
دانه چون در آسیا افتد تحمّل بایدش (صائب)
گم گشت در تو هر دو جهان، از که جویمت؟ (عطار)

۲۸- مفاهیم «عدم آگاهی، فراغت خاطر، خویشنداری، توصیه به فروتنی» به ترتیب، از کدام ابیات دریافت می‌شود؟

- (الف) چه آسوده است از اندیشه باد خزان، برگی
- (ب) عنان نفس را هرکس تواند داشتن محکم
- (پ) نظر را پایه گر خواهی بلند از آستان مگذر
- (ت) رخ بهبود کار خویش آن غافل چسان بیند

- (۱) ت، ب، الف، پ (۲) ت، الف، ب، پ

۲۹- نموده‌های عاطفه همچون «امید»، «شادی»، «آندوه» و «حیرت» به ترتیب در ابیات کدام گزینه وجود دارند؟

- (الف) حافظ شکایت از غم هجران چه می‌کنی
- (ب) خیرت هست که در بادیّه هجر تو نیست
- (پ) شاخ امید من گل صد برگ بار داد
- (ت) آسمان چون جمع مشتاقان پریشان می‌کند

- (۱) الف - ت - پ - ب (۲) الف - پ - ب - ت

۳۰- ابیات زیر با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

- «آب جیحون از نشاط روی دوست
ای بخارا شاد باش و دیر زی
(۱) ای وطن مصر و عراق و شام نیست
(۲) هوای کوی تو از سر نمی‌رود بیرون
(۳) سعدیا حب وطن گرچه حدیثی است درست
(۴) در بحر، هر که ساخت وطن چون حباب، اسیر!

خنگ ما را تا میان آید همی
میر زیر تو شادمان آید همی
این وطن جایی است کاور نام نیست
غریب را دل سرگشته با وطن باشد
نتوان مرد به سختی که من اینجا زادم
دردسر خرابه ساحل چه می‌کند